

“En l'àmbit acadèmic, estem molt lluny de la normalització del català”

Òscar Escuder (Barcelona, 1968) és cirurgià maxil·lofacial a l'hospital Parc Taulí de Sabadell, i dedica una bona part del seu temps lliure a l'activisme lingüístic com a president de la Plataforma per la Llengua, nascuda l'any 1993. Assegura que, si moltes empreses no etiqueten en català, no és pas per un sobrecost, sinó per “inèrcia històrica”.

El segon Premi Martí Gasull de Plataforma per la Llengua ha estat per a Escola Valenciana, i en la primera edició, per a Assemblea de Docents de les Illes, dues entitats de la societat civil que treballen per la llengua a l'escola. És evident que l'ús de la llengua a l'escola està en greus dificultats tant al País Valencià com a les Illes, però potser el món empresarial i acadèmic, els altres finalistes, no són percebuts com tan crítics?

—En un país normal, aquestes entitats no haurien de tenir sentit. Ni tampoc seria cap fita rellevant que una empresa apostés pel català com a signe d'identitat, i potser tampoc caldria remarcar la feina d'acadèmics i estudiosos de la llengua. Però no som un país normal i l'ensenyament és un tema molt sensible que afecta tothom de manera directa o col·lateral. Però la pressió i persecució de la llengua al País Valencià des de fa molt temps, i a les Illes amb el PP especialment durant la darrera legislatura, ha fet que el binomi ensenyament-llengua hagi pres una rellevància inèdita.

Interpreto que aquesta és la raó que els dos guardonats es dediquin a la mateixa tasca, perquè la resta de finalistes dels dos anys i la majoria dels candidats proposats, més de 100 l'any passat i 150 enguany, han estat candidats magnífics. Ens sabia molt de greu no premiar els tres finalistes, perquè tots han fet mèrits més que sobrats i tenen unes trajectòries espectaculars. Però l'ofensiva contra la llengua a l'ensenyament és tan espectacular...

—A Catalunya la immersió és un fet i un model d'èxit, però l'assetjament de l'Estat espanyol i les denúncies partidistes han conduït a sentències judicials que obliguen a imposar quotes de castellà i a la Generalitat, a pagar l'escola privada de nens que vulguin escola en castellà. No estem per tirar coets!

—No, en absolut podem abaixar la guàrdia. És molt greu que en un país normal no et deixin legislar en qüestions d'ensenyament, que d'altra banda generen un amplíssim consens a la nostra societat. A Catalunya no hi ha un conflicte lingüístic real ni a l'escola ni enlloc. El percentatge de pares que demanen que els seus fills s'escolaritzin en espanyol únicament és ínfim, si no estic equivocat, mai no ha passat de 25 pares, i hi ha hagut anys que no ha passat ni de mitja dotzena, quan estem parlant de prop d'un milió de nens escolaritzats. Això no seria notícia en cap altre país del món normal, però d'això aquí se'n fan lleis i històries falses per trencar la cohesió social per interès polític.

—Al País Valencià, 100.000 nens no tenen l'opció d'escolaritzar-se en català perquè la Generalitat valenciana no mou un dit per aquest dret. Però en el cas de Catalunya el problema amb la immersió no és institucional, l'han creat des de fora...

—Efectivament, tracten de diferent manera els alumnes segons la llengua. Per una dotzena de pares que volen que els seus fills estudiïn en espanyol, munten un sarau que fa por, amb la justícia i l'aparell de l'Estat a fons, i per 100.000 pares que volen que els seus fills estudiïn en valencià, no només no mouen ni un sol dit sinó que redueixen línies en valencià a les escoles. Això ens demostra que en aquest Estat no tots els ciutadans som iguals davant la llei.

Escola Valenciana va ser la guardonada de la segona edició dels Premis Martí Gasull de Plataforma per la Llengua, i els finalistes van ser el filòleg Albert Jané i l'empresa Cerveses Mortiz.

—Considera que la presència del català en l'àmbit científic i acadèmic està prou normalitzada?

—Podríem dir que estan millor del que estaven fa uns quants anys, però ni de lluny podem dir que estan normalitzats. Des del punt de vista acadèmic, l'àmbit de l'estudi de la llengua està normalitzat, però l'estudi en llengua catalana, és a dir, que el català sigui llengua vehicular a les universitats, per exemple, és evident que no tenim la mateixa proporció de producció acadèmica universitària en català i de percentatge de classes ofertes en aquesta llengua que en grec, hongarès o en danès, per citar tres llengües amb un nombre de parlants similar. En aquest camp estem molt lluny de la normalització, tot i que hem millorat.

—En el terreny empresarial, Plataforma per la Llengua ha fet campanyes amb èxit notori. Ha millorat en aquest sentit l'ús de la llengua catalana a les empreses, tant de casa nostra com de fora?

—El fet que Ikea faci els catàlegs en català, per exemple, és en bona part gràcies a nosaltres. I entre el 2001 i el 2008 vam aconseguir passar del 3% al 98% de vins i caves catalans etiquetats en la nostra llengua. També vam fer que es doblesin en català la majoria de pel·lícules de la saga *Harry Potter*. I tenim grans fracassos, com el de Coca-Cola, que si bé respecta la llengua de molts

països de dimensions iguals o inferiors, amb el català fa una excepció. Hem fet diverses campanyes, però no ens n'hem sortit.

—Però avancem...

—En general sí, es van produint millores, lentes però força constants. Ara bé, també en aquest camp estem molt lluny d'estar normalitzats, ni tan sols al Principat, que és on estem una mica millor. No és normal que anem al supermercat i només hi trobem al voltant d'un 10% de productes etiquetats en català. Torno a dir-ho, el català hauria d'estar al nivell del grec, l'hongarès, el danès o d'altres llengües amb aproximadament 10 milions de parlants.

—Les empreses que no etiqueten en català utilitzen l'argument dels sobrecostos, però és fàcil veure productes etiquetats en llengües prou més minoritàries a Catalunya i Espanya. Pensa que és una decisió estrictament política?

—L'argument del cost és fals. Directament mentida, perquè hi ha diversos productes amb l'etiquetatge en 18 idiomes! No em faran creure que de fer-ho en 18 idiomes a fer-ho en 19 representa un sobrecost. Aquí rebem productes etiquetats en lituà, i no crec que als Països Catalans hi hagi gaires lituanoparlants. Em sembla molt bé que, si n'hi ha, puguin tenir productes en la seva llengua, però el que no és normal és que ells sí i nosaltres no. Hi ha una inèrcia històrica,

hem tingut la història que hem tingut i no la podem canviar, però també és veritat que en qualsevol altre país normal i democràtic de veritat, amb quaranta anys que fa que se suposa que tenim democràcia plena, hi ha hagut temps més que suficient per canviar normes les vegades que fes falta. I no s'ha canviat res, tot just s'ha invertit una mica la inèrcia històrica i anem fent, però no s'ha posat damunt la taula una igualtat de drets per a tots els parlants de les diferents llengües de l'Estat espanyol.

—**El problema de fons és el de sempre, Catalunya no té capacitat per legislar en molts àmbits. Passa amb el cinema, es fa una llei per finançar les produccions en català i l'Estat hi recorre en contra, i les empreses no tenen obligació d'etiquetar en català. Això no canviarà mentre Catalunya no tingui un Estat?**

—En teoria, en qualsevol tipus d'Estat que respectés els drets lingüístics, això seria suficient. Hi ha Estats plurilingües al món civilitzat, com Suïssa, el Canadà, Suècia o Bèlgica, on es

desenvolupen lleis i la gent pot viure normalment en les seves llengües. El d'aquí, però, no té altra intenció que uniformitzar-se a l'entorn de la llengua espanyola, i mantenir-nos en el millor dels casos com a cosa folklòrica. Aquest Estat que tenim no compleix, no tenim un Estat que vagi a favor dels ciutadans catalanoparlants que volem exercir amb normalitat els nostres drets. Què podem fer? Des de la societat civil, activar les mesures de pressió que estiguin a les nostres mans, i des d'administracions i el Parlament fer el que puguin per intentar avançar el més aviat possible cap a un Estat que ens vagi a favor i no un Estat que ens vagi en contra com el que fa tres-cents anys que tenim.

—**En un nou Estat català, quin paper ha de tenir el castellà? Cal treballar perquè el català sigui la llengua comuna en una societat amb més de 200 llengües?**

—En un Estat català seran els polítics sorgits de la voluntat democràtica els que legislaran sense interferències externes. És evident que el català ha de

ser la llengua nacional, pròpia i oficial a tots els efectes, però també és evident que la història ha anat com ha anat, i en un Estat nou no podem obligar les persones a fer allò que no ens ha agradat que ens fessin a nosaltres, imposar una llengua. No volem que ningú se senti discriminat per raó de llengua, i és evident que l'espanyol haurà de merèixer un estatus especial. I no sols això: hauríem d'aspirar que tothom sabés l'anglès, i potenciar l'aprenentatge de tantes altres llengües com sigui possible. Però sense imposicions, perquè pensem que aquest procés s'anirà assolint amb naturalitat, som una societat prou civilitzada que ha demostrat a bastament que no estem pel conflicte. Sempre hi ha quatre gats de qualsevol bàndol a qui pot interessar la confrontació o poden ser conflictius de mena, però som una societat madura que tirarà endavant sense que ningú perdi drets. L'objectiu és preservar una societat inclusiva on evidentment el català sigui la llengua nacional i la llengua de cohesió social d'ús habitual al país, però que ningú no perdi drets lingüístics.

—**Plataforma per la Llengua treballa també molt el col·lectiu immigrant. En aquest sentit hi han detectat prou avenços?**

—Els nouvinguts s'adapten al que els fa més fàcil la vida, i si han d'aprendre català l'aprenen. De fet, en els últims anys ha tingut una gran incorporació de nous parlants que venien de l'espanyol o de les llengües de la nova immigració. Ara bé, sí que hem de ser capaços, perquè és vital per a la supervivència futura de la nostra llengua, de fer-los veure que, com que som una societat inclusiva i diversa amb moltes llengües d'ús, tenir el català com a llengua comuna és una opció beneficiosa per a tots.

—**Decidiran els ciutadans quina és la seva llengua preferent.**

—Si ara ens queixem que des de Madrid vénen a legislar-nos sobre temes que només afecten Catalunya, hem d'admetre que en el nou Estat, les decisions democràtiques en aquest sentit, ens agradin més o menys, tindran tota la legitimitat del món. Tindrem un Parlament i un Govern a qui ningú li dirà si els nens han d'estudiar en català o en bavarès. Com un país normal.

Gemma Aguilera

PREMI OCTUBRE JOAN FUSTER D'ASSAIG 2014

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook i Twitter**

Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.com